ליל שבת קודש פרשת ויקהל – פקודי, שבת החודש, ה'תשס"ד

פרייטאג צו נאכט'ס ביי די ערשטע סעודה, האט מוהרא"ש שליט"א געשמועסט גיוואלדיגע מורא'דיגע דיבורים, אויפן רבינ'ס תורה אין ספה"ק ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ס"ח וואס שמועסט פון די גרויסקייט פון דעם צדיק וואס געפינט זיך אויבן און אונטן, עיין שם.

מוהרא"ש שליט"א האט אנגעהויבן, זאגט דער הייליגער רבי (מוהרא"ש שליט"א האט איבערגע'חזר'ת בקיצור אויף די תמצית פון רבינ'ס ווערטער אין די תורה): דער **עיקר שלימות פון א צדיק איז, אז ער זאל קענען זיין אויבן און אונטן – ער זאל קענען באווייזן פאר דעם וואס איז אויבן, און ס'דאכט זיך איהם אז ער איז אין א העכערע מדריגה, ווייזט ער איהם אז עס איז פונקט פארקערט, און אזוי אויך פארקערט, פאר דעם וואס איז גאר אונטן, אין א נידעריגע מדריגה, אין די ערד ממש, זאל ער איהם קענען באווייזן, אז אדרבה! ער איז נאנט צו השם יתברך, און די שלימות מוז א צדיק האבן, און אן דעם איז ער גארנישט קיין צדיק וכו'**, זעה דאס אלעס אין די רבינ'ס ווערטער.

און מוהרא"ש שליט"א האט מסביר געווען, אז דער רבי ז"ל, איז אונז דא מגלה זייער א וויכטיגע ידיעה אין דעם ענין פון מעלת הצדיק, אז דער צדיק האמת איז אויך אויבן און אויך אונטן אינאיינעם, ווייל אט דא שפאצירט ער ארום אין העכערע דערגרייכונגען, און ער קען זיך זייער אויס אין הויעכע זאכן, און אט איז ער אונטן אויף די וועלט, און ער פירט א שטוב, ווייב און קינדער, און ער קען זיך גוט גוט אויס אין די וועגן פון מענטשן פון די וועלט, און ער קען זיי אן עצה געבן אין אלע זייערע פראבלעמען.

און דאס איז נישט קיין שלימות, צו זיין שטענדיג דבוק, נאר אויבן, און נישט וויסן ווי אזוי זיך אראפצולאזן צו מענטשן, כדי ארייננצוברענגן אין זיי געטליכע דערגרייכונגען, ווייל דעמאלס איז ער א צדיק נאר פאר זיך, אבער נישט פאר אנדערע מענטשן. דאס הייסט נישט א "צדיק אמת", ווארום א "צדיק אמת" איז דער וואס קען זיך אראפלאזן

פון אלע זיינע העכערע השגות, און זיך באשעפטיגן מיט מענטשן דא אויף די וועלט, און זיי געבן גלייכע עצות, אז זיי זאלן זיך אויך קענען דערהייבן אזוי ווי איהם, וואס דאס איז געווען די מדריגה פון משה רבינו, עליו השלום, וואס שטייט ביי איהם (שמות י"ט) וירד משה מן ההר אל העם – אז ער האט זיך געקענט אראפלאזן פון זיין גרויסע דבקות וואס ער האט געהאט אין הר סיני. "פערציג טעג, האט ער נישט געגעגסן ברויט און נישט געטרונקן וואסער", און גלייך געקענט זיך אראפלאזן צו פשוט'ע מענטשן, און הערן זייערע רייד, און משפט'ן צווישן א מענטש מיט זיין ברודער און זיין אנוואוינער. אבער רוב מענטשן פארשטיין דאס נישט, און עס דאכט זיך זיי, אז א צדיק דארף זיין אפגעשייד און אוועקגענומען פון אלסדינג, און זיך נישט באשעפטיגן מיט מענטשן, און טאמער האט ער יא א שייכות מיט זיי און ער קען זיך אויס און זייערע לעבן און אין זייערע מעשים, איז דאך א סימן אז ער איז נישט קיין צדיק. און אזוי ווי עס פירט זיך ביי עטליכע מנהיגים, וואס זיי האבן נישט קיין שייכות מיט די וועלטליכע לייט, און די גבאים מיט די שמשים לאזן נישט קיינעם אנקומען צו זיי, און זיי מיינען אז דאס איז די שלימות פונעם צדיק. אבער דער רבי ז"ל איז אונז דא מגלה אז עס איז נישט אזוי, נאר אדרבה! דער עיקר שלימות פונעם צדיק ווערט געמאסטן לויט זיין מעגליכקייט זיך אראפצולאזן צו מענטשן, און זיין אויבן און אונטן מיט א מאל, דאס הייסט, אז ער קען לאזן וויסן די דרי מעלה [די העכערע מענטשן], וואס עס דאכט זיך זיי, אז זיי האבן א גרויסע השגה אין עבודת ה', אז זיי ווייסן גארנישט, און לויט זיין מעגליכקייט צו לאזן וויסן פאר די דרי מטה [די גאר נידעריגע מענטשן], אז עס דאכט זיי, אז זיי ליגן און גאר א נידעריגע מדריגה – אז דער הייליגער באשעפער איז גאר נאנט צו זיי, און נאר דער, ווערט אנגערופן א צדיק אמיתי, און וואויל איז פאר דעם וואס איז זוכה זיך צו דערנענטערן צו אזא צדיק אמת.

און דאס איז געווען די פגם פון קרח ועדתו, אז זיי האבן נישט געקענט פארשטיין ווי אזוי משה ואהרן קענען האלטן ביי די צוויי השגות מיט א מאל, ווי אזוי קען זיין אז משה רבינו זאל זיין אין הר סיני מיט אזעלכע מורא'דיגע השגות, און גלייך משפט'ן מענטשן, און זיך באשעפטיגן אין זייערע גשמיות'דיגע באדארפענישן, און אויך, ווי קען זיין אז אהרן הכהן זאל אריין גיין לפני ולפנים, און מקטיר זיין די קטורת, און מאכן די אנדערע עבודות, און גלייך ארויסגיין, און שלום מאכן צווישן א מאן מיט זיין פרוי, און

צווישן א מענטש מיט זיין פריינד, וואס על פי רוב, מוז ער זיך אינגאנצן פארשעמען מיט אלערליי בזיונות, כדי צו מאכן שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו, וואס דאס איז די פשט פון דעם פסוק, וואס איז געזאגט געווארן אויף עדת קרח, (תהלים פ"ט) **ויקנאו למשה במחנה ולאהרן קדוש ה'**, אז די קנאה פון עדת קרח איז געווען אויף משה **"במחנה"**, ווי קען דאס זיין, אז משה זאל זיין אין הר סיני אין הויעכע מדריגות, און גלייך דערנאך, **"במחנה"**, מן ההר אל העם, און דאס איז געווען אויך די קנאה אויף אהרן, ווי אזוי דער **"קדוש ה'"**, וואס דינט די עבודה לפני ולפנים, זאל גלייך עוסק זיין אין שלום מאכן בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו, און ווי אזוי די צוויי זאכן קומען זיך צונויף אינאיינעם, ווייל מענטשן דערגרייכן גארנישט אזא מין השגה, אבער דער רבי ז"ל איז אונז מגלה, אז דווקא אזוי איז דער שלימות פונעם צדיק, און אן דעם ווערט ער גארנישט אנגערופן א 'צדיק אמת', וואויל איז פאר דעם וואס איז זוכה זיך ריכטיג צו דערנענטערן צו אזא גרויסער צדיק.

און אין די וואכעדיגע סדרא שטייט (שמות ל"ה) **ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וימלא אותו רוח אלקים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה ולחשוב מחשבות וגו'**, און גלייך דערנאך שטייט, **ולהודות נתן בלבו הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן, מילא אותם חכמת לב וגו'**, דארף מען פארשטיין, פארוואס מ'האט זיי באפוילן צו בויען די משכן אויף אזא אויפן. דאס ערשטע דורך **בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה**, און די תורה ציילט איינס ב'איינס זיינע שבחים, **וימלא אותו רוח אלקים וגו'**, און דערנאך באהעפט די תורה צו איהם אויך אהליאב, און אזוי ווי עס שטייט, **ולהורות נתן בלבו הוא ואהליאב בן אחסימך למטה דן**, אז אהליאב האט געמוזט זיך צוזאמען צושטעלן צו בצלאל'ן ביים בויען דעם משכן? און רש"י ז"ל האט שוין מפרש געווען (פסוק ל"ד) אז אהליאב איז פון שבט דן, פון די נידעריגע פון די שבטים, פון די דינסט-קינדער, און דער אייבישטער האט ער איהם פארגלייכט צו בצלאל ביי די מלאכת המשכן, אז ער איז פון די גרעסערע שבטים, זאל מקויים ווערן וואס ס'שטייט (איוב ל"ד) ולא נכר שוע לפני דל [אז ס'ווערט נישט דערקענט א עושר פאר דעם ארימאן]. און מ'דארף פארשטיין, פארוואס טאקע איז די משכן אזוי געבויעט געווארן? און לויט דעם רבינ'ס ווערטער איז דאס גוט פארשטענדליך, אז די שלימות פונעם צדיק איז דווקא ווען ער איז אויבן מיט אונטן, און ער האט דעם כוח מקשר צו

זיין דעם גרעסטן יוד מיט דעם קלענסטן יוד, וואס דאס איז געווען די גאנצע ענין פון אויפשטעלן דעם משכן, צו צוגרייטן אן ארט אז די שכינה זאל רוהען, ביי יעדער יוד, פון דעם גרעסטן ביז דעם גאר קלענסטן, דעריבער גלייך ביים אנפאנג ווען מ'האט געבויעט די משכן, האט מען באפוילן פאר **בצלאל** וואס ער איז געווען פון די גאר העכערע יודן פון די חשובע שבטים, און דאס איז מרומז אין זיין נאמען **בצל אל היית**, [אין די שאטן פון גאט ביסטו געווען] און ס'איז געזאגט געווארן אויף איהם: **וימלא אותו רוח אלהים וגו'**, און גלייך האט מען איהם באפוילן מיטצונעמען מיט זיך - **אהליאב בן אחיסמך למטה דן**, וואס איז געווען פון די נידעריגע שבטים, כדי אונז אויס צו לערנען אז מ'מוז זיין אלעמאל אויבן און אונטן אין איינמאל, און מקרב זיין אויך די אלע וואס ליגן גאר אונטן, וואס זיי זענען בחינת מחנה דן, וואס רופט זיך (במדבר י') "מאסף לכל המחנות", וואס זיי זענען געווען פון די וואס די וואלקן האט זיי ארויסגעשפייט, אזוי ווי עס ווערט געברענגט (זעה בעל הטורים במדבר י, כה).

ווייל די שלימות פון משכן הצדיק איז אז עס מוז ווערן געבויעט פון די צוויי בחינות, און איינער אליין איז גארנישט קיין שלימות, ווייל דער צדיק דארף אויסלערנען די בני עליה אז זיי זענען אין **"בצל אל"**, און זיי האבן אסאך נאך וואס ארויף צו גיין, העכער און העכער, און פארקערט פאר די גאר נידעריגע, וואס זיי מיינען אז זיי זענען ווייט פון דעם אייבישטער, אז **"לי אב"**, אז דער הייליגער באשעפער איז א דערבארימדיגער פאטער **ו"סמוך"** און ער איז זייער נאנט צו זיי, און ער איז שטענדיג גרייט זיי אונטערצוהאלטן אין זייערע נפילה, וואס דאס איז **"אהליאב בן אחיסמך"**. דערפאר האט מען אזוי געבויעט דעם משכן, ס'זאל זיין א פלאץ פאר יעדער יוד, און וואס א דרגא ער זאל נאר זיין, וועט ער קענען אריינגיין אין די קדושה'ס גרעניצן, און דערגרייכן געטליכע דערגרייכונגען, לויט זיין מצב ווי ער שטייט. השם יתברך זאל אונז מזכה זיין זיך צו דערנענטערן צו אמת'ע צדיקים, און אריינגיין אינעם וונדערליכן משכן וואס זיי בויען פאר די יודישע נשמות, און מיר זאלן טאקע תשובה טוהן פאר'ן בורא כל עולמים, און אינגאנצן נכלל ווערן אין איהם, מעתה ועד עולם, אמן ואמן.

ליל שבת קודש פרשת ויקהל - פקודי שבת החודש ה'תשמ"ט

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ח המדבר ממעלת הצדיק שהוא נמצא למעלה ולמטה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על תמצית דברי רביז"ל בתורה זו), **עיקר שלימות הצדיק שיוכל להיות למעלה ולמטה, שיהיה יכול להראות למי שהוא למעלה ונדמה בדעתו שהוא במדריגה עליונה, יהיה מראה לו שהוא ההיפוך, וכן להיפוך, למי שהוא למטה מאד במדריגה התחתונה בתוך הארץ ממש, יהיה מראה לו שאדרבה הוא סמוך להשם יתברך, וזה השלימות מוכרח שיהיה להצדיק, ובלא זה אינו צדיק כלל וכו'**, עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עיקר שלימות הצדיק הוא כשיכול לקשר שני עולמות ביחד, עולם הזה בעולם הבא, ולהראות לכל הבריות שהקדוש ברוך הוא נמצא למעלה ולמטה, בכל הדברים הרוחניים ובכל הדברים הגשמיים, כי יש בני אדם שנדמה להם שהקדוש ברוך הוא טמיר ונעלם בעולמות העליונים, ואי אפשר למצוא אותו יתברך למטה בעולם הגשמי, ובפרט אם חטא האדם חס ושלום, ונתרחק מכבודו יתברך, אזי נדמה לו ששוב אי אפשר למצוא כבודו יתברך אצלו, אבל הצדיק עוקר טעות זאת מבני אדם, ומגלה להם שהקדוש ברוך הוא נמצא כאן למטה בזה העולם גם בכל הדברים הגשמיים, ויכולים להתקרב אליו יתברך מכל דבר ממש, כי אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ואפילו אם חטא האדם כמו שחטא, ונתרחק מאד מכבודו יתברך חס ושלום, יכול לחזור בתשובה ולמצוא כבודו יתברך בכל ירידותיו ולהפוך אותם לעליות, כי הקדוש ברוך הוא נמצא כאן בזה העולם ממש, ומכל דבר יכולים להתקרב אליו יתברך, כי מלא כל הארץ כבודו.

וכן להיפוך, יש בני אדם שעלו בהשגות גבוהות בעבודת השם יתברך, ונדמה להם שכבר השיגו את הכל, ואי אפשר לעלות יותר, ולהם מגלה הצדיק שעדיין לא התחילו להשיג שום דבר כלל, כי לגדולתו יתברך אין חקר, ואין סוף לגילוי אלקותו יתברך, וכל מה שעולים, יש יותר להשיג ויותר להשיג, כי אי אפשר להשיג את הכל, נמצא שהצדיק מקשר עולם העליון בעולם התחתון, והוא למעלה ולמטה

בפעם אחת, כי לגדולים מגלה שעדיין אין יודעים כלום, ולקטנים מגלה שהם סמוכים וקרובים אליו יתברך מאד, ועל שם זה נקרא הצדיק **"כל"** כי הוא כלול משמים וארץ יחד, וכמו שאיתא בתרגום על הפסוק (דברי הימים א' כ"ט) **כי כל בשמים ובארץ**, דאחיד בשמיא וארעא, שמייחד שמים וארץ ביחד, ולכן אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיק כזה, כי על ידו יקבל חיזוק להתקרב אליו יתברך מכל דרגא שהוא נמצא בה, הן בעלייה והן בירידה, ויזכה לדביקות אמיתי בו יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את עשיית המשכן על ידי בצלאל משבט יהודה ואהליאב משבט דן, וכמו שכתוב (שמות ל"ה) **ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וגו' הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן וגו'**, ופירש רש"י משבט דן, מן הירודים שבשבטים מבני השפחות, והשווהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן והוא מגדולי השבטים, לקיים מה שנאמר (איוב ל"ד) ולא ניכר שוע לפני דל, עיין שם, ויש להבין למה צוה הקדוש ברוך הוא שבנין המשכן יהיה דייקא על ידי אחד מגדולי השבטים ביחד עם אחר מירודי השבטים, והנה לפי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הנה המשכן הוא המקום של התגלות שכינתו עוזו יתברך למטה בעולם הזה, ועל שם זה נקרא משכן, על שם שממשיכין לשם אלקות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע'), ובזה שנבנה המשכן על ידי אחד מגדולי השבטים עם אחד מירודי השבטים, לימד אותנו הקדוש ברוך הוא שגילוי אלקות שייך לכל אחד מישראל, הן לדרי מעלה והן לדרי מטה, כי גדולי ישראל שאוחזים במדריגה עליונה, צריכין לדעת שעדיין עליהם לעלות יותר ויותר, ולהמשיך על עצמם גילוי אלקותו יתברך מחדש, כי אפילו אחר כל מה שהשיגו, לגבי אור האין סוף ברוך הוא עדיין לא השיגו כלום, וקטני ישראל שאוחזים במדריגה תחתונה, ונדמה להם שרחוקים מאד מאלקותו יתברך, עליהם לדעת שגם במקומם אפשר להמשיך אלקות, כי אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, והקדוש ברוך הוא רוצה דירה בתחתונים כדי להשרות שכינתו אפילו אצל הכי פחות מישראל, ולכן המשכן נבנה דייקא על ידי שני שבטים אלו, מגדולי השבטים ומירודי השבטים, כדי להורות לכל נשמות ישראל מן הקטנים עד הגדולים, שצריכין להתקרב אליו יתברך ממקומם, ולהמשיך על עצמם שכינתו יתברך בכל דרגא ודרגא שהם נמצאים.

והכל מתאחד ביחד על ידי הצדיק האמת שהוא משה רבינו עליו השלום, שהוא קורא בשם ה' אל בצלאל ואהליאב, וממנה אותם על מלאכת המשכן, וכמו שכתוב (שמות ל"ה) **ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל וגו' הוא**

ואהליאב וגו', וכל בניית המשכן תחת פיקוחו, כי הצדיק האמת יש לו כח המושך, להמשיך כל הבריות אל אלקותו יתברך כמו המשכן (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע'), **שזהו סוד** (ויקרא ט') ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל, שביום ראש חודש ניסן, שהוא יום הקמת המשכן, קרא משה לכל ראשי העם, שבהם נכללים כל נשמות ישראל מקטנם ועד גדלם, ומחלק להם כבוד וגדולה, ומלמד אותם איך להתקרב אל השם יתברך, ולהמשיך על עצמם שכינת עוזו יתברך, ולכן לפני ראש חודש ניסן קורין פרשת החודש, שאז מקבל כל אחד מישראל כח מיוחד להתחדש בעבודת השם יתברך, ולהתקרב אליו יתברך מכל מקום שהוא נמצא, והקדוש ברוך הוא יזכינו להמשיך על עצמינו קדושת הימים האלו, ונזכה להתחדש באמת בעבודת השם יתברך, עדי נזכה לעלות ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם, אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת ויקהל - פקודי שבת החודש ה'תשמ"ט

בשבת קודש בבוקר, היה למוהרא"ש נ"י שמחת האופרויף של אחד מנכדיו בבית המדרש "נטעי גבריאל", והלך לשם לקידושא רבא, ולא איסתייע מילתא לדרוש אז ברבים.

סעודה שלישית פרשת ויקהל - פקודי שבת החודש ה'תשמ"ט

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים על פי דברי ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' מ"ט המדבר מחודש ניסן, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על כמה נקודות שבתורה זו של רביז"ל), **בראשית הוא בי"ת ראשית, היינו שני ראשית, והם ראש השנה וניסן, שגם ניסן הוא ראש השנה, ואיתא בתיקונים** (תיקון כ"א דף מ"ה.): **'והיא נקראת קבלה, כד איהי בין תרין דרועין דמלכא', ו'תרין דרועין', הם תשרי וניסן, והם ימי תשובה, כי בם הוא ימי תשובה, כי 'בניסן עתידין ליגאל'** (ראש השנה י"א.), **ואין הגאולה אלא על ידי תשובה, כמו שכתוב** (ישעיה נ"ט): **"ובא לציון גואל ולשבי פשע" וכו'** (יומא פ"ו:), **ועיקר ידיעת הקבלה, היינו ידיעת סודות התורה, הוא יהיה לעתיד, שאז יתגלה אורייתא דעתיקא, בבחינת תענוג שבת, בבחינת: "אז תתענג על ה'", וזה לשון תשרי, לשון שירה, ולשון פסח, פה סח** (שער הכונות דף פ"ב), **כמו שכתוב** (ישעיה ל'): **"השיר יהיה לכם כליל התקדש חג", כי יתער שיר וניגונא בעלמא, בבחינת פ"ה ס"ח, בבחינת** (תהלים ל'): **"למען יזמרך כבוד ולא ידום", 'ולא ידום' דייקא, היינו פה סח, 'כבוד', זה בחינת מלך הכבוד** (תהלים כ"ד), **בחינת שרה על כל העולם, בחינת שיר שלעתיד וכו'**, עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה ימי ניסן הם ימי תשובה כמו ימי תשרי, שהרי שניהם הם ראש השנה, וכדאיתא בגמרא (ראש השנה י"א.) רבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם, ורבי יהושע אומר בניסן נברא העולם, ואיתא בספרים ששניהם אמת, ובתשרי היתה הבריאה בעיבור בתחילת מחשבתו יתברך, ובניסן היתה הבריאה למעשה בפועל ממש, ולכן ימי תשרי הם ימי דין, ועושים תשובה מיראה, כי בתחילה עלה בדעתו יתברך לברוא את העולם במדת הדין, ואחר כך ראה שאין העולם מתקיים, ושיתף אליו מדת הרחמים, ולכן ימי ניסן הם ימי חסד ורחמים, ואז יצאו נשמות ישראל ממצרים, וראו כולם התגלות חסדו ורחמנותו יתברך, ורבי אליעזר ורבי יהושע הולכים לשיטתם, כי מבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז') ששיטת רבי אליעזר הוא כלפי דרי מעלה, לאלו שתקיפים בעבודת השם יתברך, שמלמד אותם לעלות מעלה מעלה תמיד מחדש, ולדעת שעדיין לא השיגו כלום בהשגות אלקותו יתברך, כי **אליעזר** ראשי תיבות (ישעיה ס"ד) **ע**'ין **ל**'א **ר**'אתה **א**'לקים **ז**'ולתיך **י**'עשה וגו', שעדיין לא ראו ולא השיגו כלום, כדוגמת המלאכים ששואלים "איה מקום כבודו", ולכן לפי שיטתו ראש השנה הוא תשרי, כי הדרי מעלה יכולים לעמוד ולהתחזק גם במדת הדין לעשות תשובה מיראה, וזהו כלליות ימי תשרי שהם ימי דין ותשובה מיראה.

אבל שיטת רבי יהושע הוא כלפי הדרי מטה, לאלו שעדיין נמצאים במדריגה תחתונה, והוא מחזק ומאמץ אותם שלא יתייאשו כלל מלעלות ממקומם השפל

לחזור אל השם יתברך, כי "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו'), והשם יתברך נמצא אתם עמם ואצלם, ולכן **יהושע** ראשי תיבות **י**'קומו **ה**'קיצו **ו**'ירננו **ש**'וכני **ע**'פר, כי הוא מקים כל השוכנים במדריגה שפלה, ומלמד אותם לעשות תשובה מאהבה, כי השם יתברך הוציאנו ממצרים בימי ניסן אף על פי שלא היינו ראויים ליגאל, וקירב אותנו לעבודתו, ולכן אומרים בשם צדיקים, שהעוונות שזורקין בנהר באמירת תשליך בימי תשרי, שואבין מן הנהר כששואבין מים שלנו למצות מצוה בימי ניסן, כי על ידי תשובה מיראה נעשין מן העוונות שגגות, אבל על ידי תשובה מאהבה נעשין מן העוונות זכיות, ולכן בימי ניסן כשעושין תשובה מאהבה, חוזרים ושואבין העוונות שנתהפכו לזכויות, והוא זמן מסוגל ביותר להתעורר בכיסופין ורצונות חזקות אל השם יתברך, ולחזור בתשובה באמת.

ומגלה רביז"ל, שעיקר סוד התשובה בימי ניסן שבהם חג הפסח, הוא ענין **פה סח**, שהפה מתחיל להשיח ולדבר אל השם יתברך, כי עיקר התשובה תלוי בדיבור הפה, וכמו שכתוב (הושע י"ד) קחו עמכם דברים ושובו אל ה', וכשאדם מוציא מפיו דיבורים בכיסופים ורצונות אל השם יתברך, ומגלה טוהר לבו שרוצה לחזור אליו יתברך באמת, אזי הדיבור בעצמו מקשר אותו אל השם יתברך, והדיבור מאיר לו לכל המקומות שצריך לעשות תשובה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"א), ולכן אומר רביז"ל (שיחות הר"ן סי' צ"ח) שהוא ענין גדול בימי ניסן לצאת לשדה ולפרש שם כל שיחתו לפני השם יתברך בתמימות ובפשיטות גמור, כי כל העשבים המתחילים לצמוח אז נכללין בתוך תפילתו, ועוזרים לו לפעול בקשתו, עיין שם, ולכן אשרי מי זוכה לקיים זאת בתמימות ובפשיטות, כי ירגיש אור גדול בתפילתו.

והנה עיקר התשובה תלוי במדת ההתחדשות, שישכח אדם כל העבר שלו, ויעשה התחלה חדשה, וכמו שדרשו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה כ"א סי' ו') אין **"ועתה"** אלא לשון תשובה, כי כשאדם רוצה לעשות תשובה צריך לדעת ש**"מעתה"** מתחיל ענין חדש, כי מרוב אהבה שאוהב את השם יתברך, רוצה לעשות התחלה חדשה, ולהכלל בו יתברך לגמרי, ולכן מצות ראש חודש נתגלה בימי ניסן דייקא, וכמו שכתוב (שמות י"ב) **החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה**, כי ראש חודש מורה על ענין ההתחדשות בעבודת השם יתברך, כמו הלבנה שמתחדשת אורה בכל חודש וחודש, ומימי ניסן שהם ימי אהבה מקבלים התחדשות לכל השנה, וכמובא מהבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שי"ב ימים ראשונים של חודש ניסן הם כנגד י"ב חדשי השנה, ויכולים לפעול בהם ישועות לכל חדשי השנה, ונקרא חודש **"אביב"** על שם שהיא **א"ב** של **י"ב** חדשי השנה, וכמו בימי תשרי מקדימים חודש אלול לכרות ערלת הלב ולהכין עצמו ליום הדין להתקרב אליו

יתברך, וכמו שכתוב (דברים ל׳) ומל ה׳ אלקיך **א**׳ת **ל**׳בבך **ו**׳את **ל**׳בב זרעך, ראשי תיבות **אלו״ל** (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סי׳ קמ״א), כמו כן בימי ניסן מקדימים חודש אדר שהוא חודש השמחה לכרות זכר עמלק שהוא הקליפה המסבבת את הלב, ומכניעין אותו על ידי משתה ושמחה, וכמו שכתוב (משלי ט״ו) וטוב לב משתה תמיד, ואז בהגיע ימי ניסן, הלב יכול להתלהב באהבת השם יתברך ולעשות תשובה מאהבה באמת, ובלבד שיהיה נשמר מחברים רעים, כי האדם נמשך מאד אחר סביבו, וכמובא ברמב״ם (הלכות דיעות פרק ו׳ הלכה א׳) שאדם נמשך מאד אחר אנשי מדינתו וכו׳, וכדאי ללכת לגור במדבריות כדי שלא ישב בין אנשים רעים וכו׳, עיין שם, כי ליצים וחברים רעם סותמים לבו של אדם עד שאינו יכול לשמוע אלקות, וזהו עיקר עצת עמלק להכניס רשעים ואנשי לצון בין נשמות ישראל ולקרר אותם מעבודתם חס ושלום, ולכן אם אדם רוצה לזכות לאהבת השם יתברך באמת, צריך לשמור עצמו מאד מחברים רעים, ואז יהיה לבו פתוח לקבל בתוכה אלקות, ויזכה לאהבת ה׳ באמת.

ובזה מובן מה שכתוב בגמרא (שבת קמ״ז:) על התנא הקדוש רבי אלעזר בן ערך, שנמשך אחר סביבה רעה, ושכח תלמודו, וכשבא לקרות בתורה, **״החדש הזה לכם״** קרא במקומו **״החרש היה לבם״**, והתפללו עליו רבנן, וחזר אליו תלמודו, ולכאורה יפלא למה נתהפכו אצלו דייקא תיבות אלו, אבל על פי הנ״ל מובן מאד, כי חודש ניסן צריך לחדש לב האדם באהבת השם יתברך, שיזכה להתחדש בכל יום בעבודתו יתברך בשלהבת של אהבה, והעיקר הוא טהרת הלב, וכמו שאמר רבי אלעזר בן ערך בעצמו (אבות ב׳) שמדת ״לב טוב״ הוא העיקר, אבל אם יש לאדם חבירים רעים חס ושלום הם אוטמים את לבו, ולבו נעשה כחרש שאינו שומע את קול ה׳, ולכן כשבא לקרות **״החדש הזה לכם״**, המורה על התחדשות באהבת השם יתברך בימי ניסן, קרא **״החרש היה לבם״** כי החבירים רעים גרמו לו סתימת הלב ושכחת התורה, אבל אחר שהתפללו רבנן עליו, שהם החבירים הקדושים, אז חזר אליו תלמודו, שזהו דברי רבי יהושע (אבות שם) העיקר הוא ״חבר טוב״, כי לפי דברי רבי יהושע, ראש השנה הוא בניסן, שאז יכולים לעורר כל הדרי מטה לאהבת השם יתברך, ובלבד שיסתובב תמיד בין חבירים טובים, ולכן אשרי מי שדוחף את עצמו בין חבירים טובים, תלמידי הצדיק האמת, וחוזר עמהם דיבורי אמונה ויראת שמים, כי אז יזכה שאהבת ה׳ יקבע בלבו, ויזכה להתחדש תמיד בדביקות השם יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו.

וזהו ענין חתן ביום חופתו (היתה אז השבע ברכות של בנו של אי״ש אחד מאנ״ש נ״י), כי אז מתחיל אצלו ענין חדש, ומקבל כוחות מיוחדות לעשות התחלה חדשה

בעבודת השם יתברך, וכמו שפעם פירש רביז"ל את מאמר חכמינו הקדושים (כתובות ט"ז:) "כיצד מרקדין לפני הכלה", כיצד דולגים וקופצים על כל מה שהיה "לפני הכלה", ועושים התחלה חדשה בעבודת השם יתברך, ועל כל חתן ליזהר מאד מחבירים רעים, ולדעת שאשתו היא חבירו הכי טוב, ומו שכתוב (מלאכי ב') והיא חברתך ואשת בריתך, וכן אומרין (בנוסח שבע ברכות) "שמח תשמח רעים האהובים", ועליו לדבר עמה דיבורי אמונה ויראת שמים, ולהתחזק עמה ביחד בעבודת השם יתברך, כל אחד כפי בחינתו, ובזכות זה יהיה נשפע בבית פרנסה בשפע, וכמו שאמר רבא (בבא מציעא נ"ט.) אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו, תכבדו לנשותיכם כדי שתתעשרו, וחכמינו הקדושים אומרים שיש שני דברים קשים בקריעת ים סוף, (סוטה ב.) זיווגו של אדם קשה בקריעת ים סוף, (פסחים קי"ח.) ופרנסתו של אדם קשה בקריעת ים סוף, ויש לומר, שבשעה שנפתח השער של קריעת ים סוף בשביל זיווגו של אדם, ובפרט בימי ניסן, שאז הזמן של יציאת מצרים וקריעת ים סוף, אז גם נפתח השער של פרנסה, ומסוגל להמשיך אז שפע גדול, ויש תפילה מיוחדת לפרנסה מהשל"ה הקדוש לערב ראש חודש ניסן, וכדאי לפרסם אותו, כי התפילה לחינוך הבנים מהשל"ה הקדוש לערב ראש חודש סיון מפורסם בעולם, אבל התפילה של ערב ראש חודש ניסן לפרנסה לא ידוע כל כך בעולם, וכדאי לפרסם אותו ולאומרו בערב ראש חודש ניסן, והשם יתברך יזכינו להמשיך על עצמינו קדושת הימים האלו, ויתקיים בנו מקרא שכתוב (מיכה ז') כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, בביאת משיח צדיקנו במהרה בימינו אמן ואמן.